

in coena, quia ejusdem rationis sunt, et quantum credi potest, ejusdem efficacæ et virtutis ex vi institutionis, sicut baptismus a Christo per seipsum datus, vel per ministros; solum est differentia, quod illa oblatio facta in coena fuit infiniti meriti et satisfactionis; nunc autem, prout in Missa fit, non est de novo meritoria vel satisfactoria, propter diversum statum Christi offerentis, ut superius dixi; sed hoc non refert ad effectum ex opere operato, de quo nunc agimus; nam etiam sacrificium crucis fuit infinite meritorium et satisfactorium, et tamen non habet effectum ullum ex opere operato, proprie loquendo.

SECTIO V.

Utrum sacrificium Missæ remittat peccata venialia ex opere operato.

1. Per modum impetracionis venialia delere valet hoc sacrificium. — In hac re unum possumus ex superioribus tanquam certum sumere, scilicet, hoc sacrificium habere circa remissionem venialium, ut minimum, totam efficaciam, quam habet ad remissionem mortalium, ut a fortiori ex dictis colligere licet; nam, si hoc sacrificium ob suam infinitam dignitatem potens est ad impetrandum peccatori auxilium, quo convertatur, multo magis erit potens ad impetrandum justo remissionem venialium peccatorum. Item, quia hoc sacrificium sancte offertur propter hunc finem; ergo habet aliquam efficaciam ad illum; ergo saltem impetrativam. Tandem, id constat ex doctrina Sanctorum, qui citantur, de Consec., dist. 2, cap. Utrum sub figura, cap. Iteratur, cap. Quid sit sanguis. Ubi dicitur hoc sacrificium quotidie offerri, quia quotidie peccamus, scilicet venialiter, nimur, ut horum peccatorum veniam consequamur. Et Concil. Trident. cum simpliciter et indefinite dicit, sess. 22, c. 2, hoc sacrificium offerri pro fideli vivorum peccatis, sine dubio venialia includit. Unde paulo superius quasi exaggerando et augendo dicit, per hoc sacrificium remitti peccata ingentia, supponens sine dubio multo magis remitti leviora. Unde etiam c. 4 dixerat, per hoc sacrificium applicari virtutem passionis Christi, in remissionem eorum, quæ a nobis quotidie committuntur, peccatorum; haec autem maxime sunt venialia peccata. Itaque in hoc nulla est dubitandi ratio.

2. Difficultatis punctus. — *Aliorum opinio.* — Illud vero inquirendum superest, an ex promissione Christi aliquid amplius habeat

hoc sacrificium circa remissionem venialium, quam mortalium. Et imprimis est dubium, an immediate et per se, illa deleat ex opere operato, ita ut sacrificium Missæ pro me oblatum, me etiam nihil cogitante et sciente, remittat omnes veniales culpas absque ullo actu meo, quo illas formaliter vel virtute detester, sed solum, quod obicem actualis vel virtualis complacentia non ponam. Partem igitur affirmantem docuit Cano; nam in hoc sensu dicere videtur, hoc sacrificium delere venialia peccata ex opere operato, quam dicit esse certissimam sententiam communis Ecclesiæ consensione, et Patrum ac Scholasticorum auctoritate probatam; neminem tamen in particulari refert, neque in antiquis Scriptoribus id ego invenio ita expresse declaratum, quam recentiores supra citati, praesertim Soto et Cordub., id sentire videantur. Fundamenta sunt: primum, quia hoc sacrificium potissimum videtur institutum, ut pro vivis membris Christi offeratur, juxta doctrinam August. et D. Thom., disputat. præced., sect. 2, citatam; ergo maxime est institutum ad auferenda venialia peccata; haec enim sola possunt in membris vivis et per charitatem Christi annexis. Secundum, quia ad convenientem providentiam spectat, ut gravioribus morbis aciores medicinæ adhibeantur, pro levioribus autem leviora remedia sufficient; ergo sufficiet hoc remedium oblationis sacrificii, quod leve dicitur, non quia in se non sit gravissimum atque dignissimum, sed quia respectu ejus, pro quo offertur, nullum est gravamen, cum nullam poenitentiam, vel dispositionem, in illo requirat. Tertium, quia sacramentalia, ut aqua benedicta, delent venialia predicto modo; ergo multo magis hoc sacrificium. Has rationes afferit Cano, quæ habent suam probabilitatis speciem; tamen revera non sufficiunt ad eam sententiam suadendam, nedum ad illum certitudinis gradum, quem ille significat; nam duæ primæ procedunt per principia valde universalia et communia; unde non efficaciter inferunt determinate hoc remedium esse ad hunc effectum institutum hoc peculiari modo. Tertia vero assumit antecedens, et incertum, et fortasse falsum, quia forte sacramentalia non delent venialia sine actu proprio ipsius hominis, ut dicetur in tomo sequente; et non efficaciter infert; aliqui idem inferri posset de quolibet opere, quod melius sit usu sacramentalium; in his ergo, quæ ex institutione pendent, invalidum est argumentum a simili. Verum est,

praedictos auctores non satis explicare hanc remissionem venialium fieri per sacrificium sine actu ipsius hominis, sed solum aiunt per se fieri ex vi sacrificii.

3. Sine peccatoris physica mutatione potest Deus illi veniale peccatum remittere. — Secunda opinio negat, sacrificium hoc remittere culpas veniales ex opere operato immediate et per se. Quæ opinio tribui solet Durando, dist. 12, quest. 4, ubi tamen nihil expresse dicit. Indicat tamen Soto, dist. 11, quæst. 2, art. 5; affirmat enim hoc sacrificium remittere penas ex culpis mortalibus, aut venialibus relictas, non tamen culpas. Atque idem sentiunt Lindan., lib. 4 Panopliae, cap. 51, et seqq.; Albert. Pighius, lib. 2 de Eccl. Hierar., cap. 5 et 6; Aiala, de Tradit., 3 part., consid. 5; Cajet., opusc. de Celebrat. Missæ, quæst. 2; Soto utitur hac ratione: per hoc sacrificium non datur gratia; ergo nec remittuntur venialia peccata. Quæ collectio videtur valde inefficax, quia, ut D. Thom. inferius docet, ad remissionem peccati venialis per se non requiritur infusione gratiæ. Sed potest in hunc modum declarari, quia, licet remissio pœnæ fieri possit per solam extrinsecam condonationem, non tamen remissio culpæ, etiam venialis, sine infusione alicujus doni habitualis, vel actualis, quo tollatur illa macula, quam veniale peccatum reliquit, et habet rationem habitualis culpæ; non enim potest fieri homo ex malo bonus, aut ex peccatore non peccator, sine aliqua sui mutatione, vel actuali vel habituali; sed hoc sacrificium per se non efficit in homine habitual mutationem; nullum enim habitualis donum infundit; ergo non potest per se immediate delere peccatum veniale. Quæ ratio adeo efficax aliquibus videtur, ut etiam de potentia absoluta patent id repugnare.

Sed immerito, neque enim repugnat, Deum remittere veniale peccatum sine infusione habitualis gratiæ, et sine actu peccatoris, atque adeo sine physica mutatione illius, quia cum veniale peccatum non relinquit propriam maculam, quæ privationem alicujus doni includat, sed solum consistat in deordinatione quadam, quæ moraliter manere censetur per habitudinem ad actum præcedentem, potest etiam Deus illam tollere per moralem condonationem, absque aliqua mutatione physica facta in peccatore. Et quidem, si aliqua mutatio esset necessaria, illa omnino esse deberet actualis, per actum scilicet peccatoris, aliquo modo contrarium peccato veniali; neque habitualis sufficeret; nullum enim habitualis donum, seu augmentum gratiæ habitualis, repugnat formaliter veniali peccato; possunt enim esse simul ex natura rei; ergo talis physica mutatio per se non sufficit ad tollendum veniale peccatum; ergo, si mutatio est necessaria, illa debet esse actualis; etenim oportebit talem esse, quæ repugnantiam formalem includat cum veniali culpa, alias sine causa dicitur necessaria. Constat autem, actualem mutationem necessariam non esse, sed cum infusione tantum gratiæ habitualis, vel augmenti ejus posse remitti veniale culpam, ut etiam in superioribus visum est; nulla ergo physica mutatio simpliciter est necessaria ad hoc negotium, sed moraliter transigi potest per liberalerem condonationem Dei; sic igitur fieri potest, ut hujus sacrificii oblatione placatus Deus condonet venialia peccata immediate, ac sine infusione alicujus doni.

4. Id vero de facto non agit, nec per hoc sacrificium ex opere operato fit. — *Impetrare hoc sacrificium potest venialium remissionem, non tamen infallibiliter semper impetrat.* — Sed quanquam hoc possibile sit, tamen, quod de facto id fiat, mihi est valde dubium, quia ille modus remittendi veniale culpam (quam suppono esse distinctam a reatu pœnæ, alias nulla esset quæstio), per solam extrinsecam condonationem, licet de potentia absoluta possibilis sit, tamen non videtur ita expediens, et consentaneus rebus ipsis, vel (ut ita dicam) proportionatus naturis rerum. Nam hæc culpa revera aliquo modo maculat animam, et minuit animi puritatem, et perfectionem sanitatis et amicitiae aliquo modo, et ideo ut remittatur modo proportionato, oportet, ut anima aliquo modo perficiatur per actum aliquem virtutis, repugnantem aliquo modo culpæ veniali, vel per aliquod augmentum sanitatis, et amicitiae divinæ, quæ etiam virtute includit repugnantiam cum peccato veniali. Denique nullo sufficiente medio constat, promissam esse huic sacrificio remissionem venialis peccati prædicto modo faciendam, et alioquin non est admodum consentanea rebus ipsis, et ideo probabile satis mihi videtur, non ita fieri. Tunc vero restabat ulterius inquirendum, an hoc sacrificium remittat venialia peccata, saltem mediante aliquo actu ipsius peccatoris, ita tamen, ut tota remissio fiat ex opere operato; nam quod per modum impetracionis id conferre possit, certissime constat ex dictis de

peccato mortali, adjunctis his, quæ in principio hujus sectionis notavimus; sed an illa impetratio sit infallibilis, eodem modo hic tractari potest, quo de peccato mortali; nam cædem sunt rationes dubitandi, eademque indicia in utramque partem. Et ideo eadem resolutio mihi sumenda videtur, scilicet, hanc impetrationem non esse prorsus infallibilem, quamvis verisimile sit, frequentius quam in peccato mortali, ac fere semper habere effectum, quia et culpa levior est, et, cum subjectum supponatur gratum, magis est dispositum, et dignum, ut ei hoc beneficium impetretur. In quo etiam potest discrimen constitui inter eos, qui ad hoc sacrificium concurrunt ut offerentes, et eos, pro quibus tantum offertur, neque alium concursum vel habitudinem habent ad hoc sacrificium; nam de his posterioribus maxime procedunt omnia quæ diximus, et rationes factæ. De offerentibus autem, si pro se offerant, hac intentione formali, vel virtuali, ut a Deo obtineant remissionem suorum peccatorum, verisimile mihi est, si sint in gratia, infallibiliter consequi remissionem omnium culparum venialium, non solum quia impetratio pro se ipsa ex se est certior et infallibilior, si ex parte impenitentis non sit impedimentum; sed etiam quia hujusmodi offerens non omnino caret actuali dispositione aliquo modo repugnante affectui venialis culpæ. Nam imprimis, qui predicta intentione offerit, vult et desiderat carere venialibus culpis, et, dum offert propter hunc finem, aliquo modo ostendit voluntatem suam esse efficacem, et aliquid præstat de se sufficiens ad obtinendam a Deo remissionem venialium peccatorum; est ergo verisimile, illam semper consequi, non ex speciali promissione facta sacrificio, et ideo non proprie ex opere operato, sed veluti ex natura rei, supposita institutione talis sacrificii, et voluntate ac modo offerendi illud.

SECTIO VI.

Utrum hoc sacrificium conferat ex opere operato remissionem penæ.

1. Eucharistiae sacrificium ex opere operato aliquid temporalis penæ remittit. — Dicendum imprimis est, hoc sacrificium remittere aliquam penam temporalem ex opere operato. Hac est sententia omium auctorum, quos citavi in praecedentibus sectionibus, et expresse D. Thom. supra, quest. 79, art. 5,

ubi dicit, hoc sacrificium habere vim satisfactivam ex directa institutione sua. Sequiturque haec assertio ex dictis in praecedentibus a sufficiente enumeratione; nam hoc sacrificium aliquid confert ex opere operato, ut in prima sectione statuimus. Illud autem esse debet aliquid spirituale commodum; nam de temporali ut sic, id dici non potest, ut paulo inferius breviter explicabo; hoc autem spirituale commodum non est positivum (ut sic dicam), id est, per collationem alicujus boni habitualis, vel actualis, ut ostensum est; ergo debet esse in ablatione alicujus mali; et non culpæ, ut etiam est ostensum; ergo penæ ex culpa relictæ, quod intendimus. Deinde est hic effectus maxime accommodatus providentiæ, quam Christus de hominibus habuit, quia nullum sacramentum est per se primo institutum ad hunc effectum; nam, licet per baptismum tollatur pena, tamen, et illud est quasi consequenter, quatenus est annexa culpæ, et non est illa pena debita peccatis post baptismum commissis, de qua sola nunc agimus; supponimus enim ex supra dictis, sacrificium hoc non posse habere proprium effectum ex opere operato, nisi in baptizatis. Rursus sacramentum penitentiae per se quidem auferit penam æternam, non tamen omnem temporalem, sed commutat æternam in temporalem, majorem vel minorrem juxta dispositionem suscipientis; unde, si interdum nullam penam relinquit, id est quia perfecte remittit culpam propter perfectam dispositionem, non quia directe sit institutum ad tollendum reatum penæ; habet tamen vim remittendi etiam penam temporalem per sacramentalem satisfactionem; tamen id totum efficit, quatenus habet quandam annexionem cum culpa, et ad plenum et perfectum judicium de illa pertinet, vindicare et curare illam. Reliqua etiam sacramenta suos proprios ac distinctos fines habent, præter remissionem penæ; decuit ergo aliquod remedium directe ac per se esse institutum ad hunc effectum. Præterea fuit ad hoc accommodatum sacrificium; nam hic effectus non pertinet ad intrinsecam sanctitatem vel bonitatem hominis, propter quod convenienter fieri potest per solam extrinsecam condonationem ac denominationem absque intrinseca hominis mutatione; sacrificium autem accommodatum est ad hujusmodi effectum, quia non solum operatur in offerentibus, sed etiam in his, pro quibus offeritur, et pro eis offerri potest, ipsis nihil

operantibus, aut recipientibus. Et confirmatur, nam hac de causa potest unus homo satisfacere pro alio, potestque mihi remitti pena per satisfactionem alienam, me nihil sciente; gratia vero aliena non ita potest mihi applicari.

2. Congruentia pro conclusione. — Præterea afferri potest alia congruentia, quia Christus Dominus per sacrificium cruentum, secundum actum externum ejus, potissimum operatus est nostram redemptionem per modum satisfactionis pro pena, et hoc videtur fuisse maxime proprium illius sacrificii; nam meritum et recompensatio injuriaæ Deo illatæ, per actus interiores potissimum facta fuerunt. Crucis vero dolores ad satisfaciendum pro penis fuerunt maxime accommodati; per hoc autem sacrificium incuruentum, quamvis omnes fructus illius sacrificii applicari possint aliquo modo, tamen secundum propriam causalitatem ex opere operato convenientissime applicatur fructus ille, qui est proprius illius sacrificii secundum visibilem et exteriorem passionem ejus, ut, quod in illo fuerit quoad sufficientiam, in hoc sit secundum efficaciam; hac igitur ratione merito institutum creditur hoc sacrificium ad applicandam Christi satisfactionem pro pena ex opere operato. Accedit præterea, quod hec pertinet ad consummatam rationem sacrificii propitiatorii, qualem esse oportuit ac decuit in hoc sacrificio; duplice enim potest sacrificium propitiari pro peccatis, primo impenitendo, secundo, operando seu satisfaciendo; hoc ergo sacrificium, prout offertur in Christi persona, utramque rationem et perfectiōnē participare debet; et priori quidem modo est propitiatorium pro culpa, ut dictum est, et pro pena etiam, ut statim dicam; posteriori autem modo non decuit esse propitiatorium pro culpa, propter rationes supra allatas, et ideo debuit, saltem pro pena esse illo modo propitiatorium; et eodem sensu dicendum est satisfactorium, non quia per illud de novo Christus satisfaciat, sed quia applicet nobis aliquam satisfactionem sue passionis, ut aliqua pena nobis remittatur. Atque hinc etiam fit, ut sicut hoc sacrificium semper est impenitendum, ob dignitatem Christi offerentis, ita etiam semper sit satisfactorium independenter a sanctitate ministri proxime offerentis, ob applicationem satisfactionis Christi ex opere operato. Tandem ex modo quo hic effectus obtinetur, et ex personis etiam, in quibus fit, recte colligitur propriis-

sime esse ex opere operato; nam, ut sacrificium hoc conferat hunc effectum, non est necessaria specialis petitio, sed hoc ipso, quod sacrificium pro aliquo offertur, simpliciter applicatur illi hic effectus sine alia speciali intentione obtinendi illum; deinde datur hic effectus etiam animabus defunctorum, non omnium, sed baptizatorum; signum ergo est, hunc effectum dari ex opere operato.

3. Sed contra; nam Concil. Trident., imitatum antiquos Patres, nihil specialiter dicit de modo operandi hunc effectum, sed eodem generali modo de eo, et ceteris loquitur; ergo non est, cur magis dicamus, hunc esse ex opere operato, quam alios, nec de illo poterit specialior Christi promissio ostendti, quam de reliquis. Respondetur, propterea non esse veritatem hanc de fide certam, sed tamen esse communem Theologorum sententiam, a qua discedere, magna esset temeritas, praesertim cum fundata videatur in communis sensu Ecclesiæ, et urgentibus rationibus ac conjecturis. Concil. ergo Trident., ut supra dixi, generatim locutum est, quia noluit rem non omnino certam, tanquam de fide statuere; nobis autem cum Theologis licet, generales sermones ad singulos effectus, juxta uniuscujusque exigentiam et rationem, applicare; ex qualitate autem et modo hujus effectus, et ex aliis signis et rationibus ad ductis, intelligimus, in hoc effectu esse speciale modum conferendi illum.

4. Impetrare potest hoc sacrificium remissionem temporalis penæ. — **Impetrare etiam potest vires ad opera penitentiae prestanda.** — Dico secundo: præter effectum ex opere operato, etiam potest conferre hoc sacrificium per modum impetrationis ad alicujus penæ remissionem. Declaratur, quia, licet per hoc sacrificium remittatur pena ex opere operato, non tamen semper tota, sed pro uniuscujusque devotione, ut dixit D. Thom., dict. quest. 79, art. 5. Unde fit, ut si aliquis reatus penæ maneat post effectum ex opere operato, ad illius etiam veniam obtinendam possit hoc sacrificium conferre per modum impetrationis, quia cum hoc sacrificium sit de se sufficiens ad quolibet bonum impetrandum, etiam si ex speciali Christi promissione unum conferat ex opere operato, non amittit vim ad impetrandum aliud distinctum; ita ergo in præsentis accidit. Sed ulterius observare oportet, hoc duplice intelligi posse: primo, ut remissio penæ immediate impetretur, id est, nullo actu hominis mediante.

Et, si hic modus verus est, in hoc conveniet cum effectu ex opere operato, qui etiam immediate fit per modum solutionis ex satisfactionibus Christi, ut probant omnia adducta in praecedenti assertione, et plane sentit D. Thom. citato loco, constituens in hoc differentiam inter Eucharistiam ut sacramentum, et sacrificium, quod, ut sacramentum, non remittit immediate poenam, sed ut sacrificium; solum ergo erit differentia, quod quando remissio est ex opere operato, est infallibilis in persona grata; quæ vero est per impetrationem, non est infallibilis, etiam in justo. Item illa fundatur in speciali lege et promissione; hæc vero non, sed in ipsa natura et dignitate talis sacrificii, adjuncta speciali petitione, et intentione offerentis, quæ ad remissionem ex opere operato necessaria non est. Alio tamen modo intelligi potest, quod hæc remissio fiat solum mediate, quatenus hoc sacrificium nobis impetrat spirituales vires ad agenda opera poenitentiae, quibus Deo satisfaciamus. Ex his autem duobus modis hic posterior indubitus mihi videtur, ut a fortiori probari potest ex omnibus dictis de remissione culpe; nam si hoc sacrificium impetrat auxilium gratiae ad efficiendos actus, per quos culpæ remittantur, multo magis impetrabit ad satisfaciendum pro poenis. Item, quia est in hoc genere impetrandi veluti universalis causa, per quam omnes fructus passionis Christi percipi possunt; unus autem ex his fructibus est, quodlibet opus, quo Deo satisfaciamus.

5. *Dubium.* — *Occurritur fugæ.* — *Impetrare potest hoc sacrificium poenæ remissionem immediate per ipsum donandam.* — Prior autem modus valde dubius est, et generalem dubitationem continet, an talis modus remittendi poenam per gratuitam, et liberalem remissionem, absque alio medio seu opere satisfactorio ex opere operantis, vel ex opere operato, possit rationabiliter a Deo peti, et impetrari, quæ tractanda nobis latius est in sequenti tomo, in materia de satisfactione et de suffragiis. Nunc pars affirmans videtur fieri probabilis his conjecturis. Prima, quia Ecclesia orat et petit a Deo remissionem harum poenarum, non solum pro vivis, sed etiam pro defunctis; ergo signum est, non petere solum remissionem mediata (ut sic dicam), id est, actum, per quem nos satisfaciamus, ut nobis fiat remissio, quia in animabus purgatorii nulla esse potest satisfactio per proprium actum earum; ergo petitur

immediata et liberalis remissio poenæ; et ad impetrandum quod petitur, adjungitur orationi sacrificium, et in hunc finem offertur; ergo potest hoc modo impetrare remissionem poenæ. Dices, hujusmodi orationem esse satisfactoriam, ejusque satisfactionem posse applicari defunctis, atque ita non postulari a Deo, ut sine ulla satisfactione remittat poenam, sed ut acceptet ipsiusmet orationis satisfactionem in remissionem poenæ, vel certe ut effectus sacrificii, vel aliorum bonorum operum satisfactio, pro anima purgatorii acceptetur. Sed imprimis hæc fuga non habet locum in oratione, qua solum petitur a Deo venia, seu liberatio animæ existentis in purgatorio; nam illa oratio non habet (ut sic dicam) seipsam pro objecto; prius enim quam intelligamus illam orationem esse satisfactoriam, intelligimus aliquid per illam peti; non ergo petitur, ut satisfactio ejus applicetur, sed absolute, ut venia condonetur. Deinde, quid dicetur de orationibus, quibus beati orant pro animabus purgatorii, quibus liberationem earum impetrant, cum tamen eorum oratio satisfactoria non sit? Idem argumentum fieri potest de orationibus, quæ in persona Ecclesie ab ejus ministris fiunt, quæ, ut sic, magis sunt impetratoria, quam satisfactoria. Praeterea est moralis conjectura non contemnenda; nam hæc remissio poenæ per se non confert sanctitatem, vel virtutem animæ, sed (ut ita dicam) ad quoddam commodum naturæ pertinet, unde quodammodo dici potest temporale beneficium, seu extrinsecum; sed alia beneficia extrinseca et temporalia immediate impetrari possunt; ergo et hoc. Unde facile solvitur objectio, si quis dicat, non esse petendum a Deo effectum gratiae, nisi per media consentanea et proportionata, quia ideo dicebamus supra, non esse petendam remissionem peccati mortalis, nisi per contritionem, vel sacramentum, neque augmentum gratiae, nisi per actum meritorium, vel per sacramentum; ergo similiter non est hic petenda remissio poenæ, nisi per satisfactionem, vel propriam, vel alienam, applicatam ex opere operantis, vel ex opere operato. Responderi enim potest primo, non esse eamdem rationem de hoc beneficio extrinseco, et de intrinseca sanctitate, ad quam oportet, ut homo aliquo modo cooperetur, vel agendo, vel recipiendo, juxta capacitatem suam. Unde secundo dici potest, ipsammet orationem esse unum ex mediis ordinatis a Deo ad applicandam satis-

factionem Christi ad hunc effectum; quamvis enim postuletur a Deo remissio hujus poenæ liberalis et gratuita respectu nostri, semper tamen intelligitur, ut fiat cum justa recompensatione, respectu Christi, applicando satisfactionem ejus. Est ergo pia et probabilis hæc opinio, qua supposita consequenter dicendum est, posse hoc modo remissionem poenæ per hoc sacrificium impetrari; quidquid enim per orationem impetrabile est, potest per hoc sacrificium impetrari; semper enim offerri potest, ut quælibet justa oratio exaudiatur, dabitque illi efficaciam, atque impetrandi virtutem.

SECTIO VII.

Utrum sacrificium Missæ ad bona temporalia conferat, et quo modo.

1. *Utriusque difficultatis ratio.* — Hactenus dictum est de spiritualibus bonis; superest, ut de temporalibus paucis adjiciamus. De his enim etiam dubitari potest, an per hoc sacrificium ex opere operato conferantur, quia bona hæc non sunt extra latitudinem eorum effectuum, quæ per Christum ex opere operato conferuntur; nam salus corporis per sacramentum extremae unctionis ex opere operato confertur; et aliunde sacrificium hoc etiam pro his bonis obtainendis offerri potest. Ergo poterit illa conferre ex opere operato. In contrarium vero est, quia hæc bona per se considerata non sunt talia, quæ digna sint infallibiliter obtineri a Deo, sed ad summum ut necessaria vel utilia ad aliquod spirituale bonum; ergo nec priori modo fiunt ex opere operato per hoc sacrificium, propter rationem dictam; neque etiam posteriori, quia nullum spirituale bonum datur ex opere operato per hoc sacrificium, ad quod necessaria sint hæc bona temporalia; solum enim datur ex opere operato remissio poenæ, ad quam nil referre possunt temporalia bona.

2. *Bonorum corporalium consecutio sacrificii esse potest effectus.* — In hac re dicendum imprimis est, haec bona temporalia posse aliquo modo esse effectus hujus sacrificii. Hoc certissimum est; nam omne bonum, pro quo obtainendo hoc sacrificium offertur, potest aliquo modo esse effectus illius, ut sæpe dictum est, quia alias inutiliter et imprudenter offerretur in eum finem; sed Ecclesia sæpe consuevit offerre hoc sacrificium pro temporalibus beneficiis obtainendis; ergo possunt hæc bona esse effectus hujus sacrificii. Minor pa-

tet, tum ex antiquis liturgiis, et ex ritu Missæ, quæ nunc servat Romana Ecclesia, ubi inter alia offerimus, *pro nostra et totius mundi salute;* quo modo etiam Tertullian., lib. ad Scapul., dixit, *pro salute offerri;* Eusebius autem, lib. 4 de Vit. Constant., cap. 45, dixit, *offerri pro communis pace;* Chrysost., hom. 67 in Joan., 18 et 21 in Acta, *pro terræ fructibus;* et pro aliis necessitatibus, ut significat August., lib. 22 de Civit., c. 28; et clarus tradidit Trid., sess. 22, c. et can. 3; aliaque ad hanc rem comprobandam adduximus, disputatione præcedenti, tractando de personis, pro quibus offerri potest hoc sacrificium.

3. *Impetrative tantum bona temporalia per hoc possumus consequi sacrificium.* — Secundo dicendum est, sacrificium hoc non praestare hæc beneficia ex opere operato, sed per modum tantum impetrationis. Priorem partem convincit, ut existimo, ratio dubitandi in principio posita posteriori loco, cui adjungi possunt omnia adducta sect. 3, 4 et 5, nam hoc a fortiori probant; neque auctorem aliquem hactenus legi, qui effectum hunc per modum operis operati declaraverit. Posterior ergo pars sequitur a sufficiente partium enumeratione. Cujus ratio est, quia impetratio orationis se extendit ad bona temporalia, ut D. Thom. docet, 2. 2, quest. 83, art. 15 et 16; ergo etiam impetratio hujus sacrificii; nam omnis justa oratio potest hoc sacrificio juvari.

4. *Satisfit objectioni.* — Unde facile solvitur objectio, si quis dicat, cum Christus, qui est res infinita, in hoc sacrificio offeratur, indecens videri, illud ordinare ad res caducas et temporales obtainendas. Respondetur enim non esse indecens, tum quia non primario, sed secundario ad hoc ordinatur, cum primario sit propter cultum Dei; tum etiam quia ordinatur ut causa ad effectum suum; sic autem res nobilior potest ad minus nobilem ordinari; causa namque esse non debet effectu ignobilior; tum denique, quia hæc bona non propter se, sed quatenus ad pietatem utilia sunt, expetuntur; unde fit, ut tota hæc impetratio, vel formaliter, vel virtute, in Dei gloriam, quam Christus maxime intendit, referratur, quod significavit Paul., 4 ad Timot.; nam, cum præcepisset, fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus, et omnibus, qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus; quibus verbis (ut supra cum Chrysost. et aliis exposuimus) Ec-

clesiasticum ritum offerendi hoc sacrificium, et pro quibus personis, et pro qua re offerendum sit, declarat; subdit deinde: *Ut quietam et tranquillam vitam agamus, in omni pietate et castitate; hoc enim bonum et acceptum est coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri et in agnitionem veritatis venire;* explicat ergo, haec bona ad pietatem ordinari, prout per hoc sacrificium expetuntur et obtinentur, sub qua consideratione dici possunt spiritualia habitudine et relatione; unde ita impetrari possunt, sicut alia spiritualia auxilia, quae non ex opere operato, sed per modum impetrationis per hoc sacrificium comparantur; idem ergo de his temporalibus donis dicendum est.

SECTIO VIII.

Utrum hoc sacrificium habeat aliquem effectum ex opere operato in omnibus offerentibus ipsum.

4. *Offerentium hoc sacrificium varius ordo.* — Diximus de omnibus effectibus hujus sacrificii, et de modis, quibus per illud conferuntur; nunc sequitur declarandum, quibus personis tribuat hujusmodi fructum. Sunt autem hoc loco diligenter distinguenda duæ personæ, seu duas rationes, aut habitudines personarum ad hoc sacrificium, scilicet, offerentis, et ejus pro quo offeritur; nam haec duæ rationes interdum personaliter separantur; potest enim aliquis esse offerens, et nullo modo pro se offerre, sed totum fructum sacrificii alteri applicare; et e converso potest aliquis nullo modo offerre, et tamen pro ipso sacrificium offerri; quare, licet contingat in eadem persona utramque conjungi, rationes tamen ipsæ distinctæ manent; et ideo sigillatim videndum est, quid singulis sub propriis rationibus respondeat. In praesenti ergo non inquirimus, cui detur fructus sacrificii; hoc enim pendet ex dicendis sectione sequenti; sed inquirimus, cujus oblationi respondeat talis fructus, sive illi dandus sit, sive alterius. Intelligitur autem questio de effectu ex opere operato; nam de impetracione non est dubium, quin omnis offerens, eo modo quo offerit, possit impetrare, quantum est ex parte oblationis sue, quia de se est actio dignissima et apta ad impetrandum; distinguendi ergo sunt varii offerentes juxta supra tractata disputatione praecedenti. Et possunt nunc ad quatuor capita revocari. Primus offerens est Christus Dominus. Secundus dici potest Ecclesia, cuius nomine etiam offeratur, sub qua

aliquo modo comprehenduntur omnia membra ejus. Tertius offerens est sacerdos, qui ut minister, et in persona Christi offert. In quarto denique ordine sunt omnes alii, qui specialiter concurrunt cum sacerdote ad sacrificium offerendum, et de singulis breviter est dicendum.

2. *Circa primam questiunculam, Scotti opinio improbat.* — *Christi oblationi, ut primarius offerens est, distinctus fructus ab eo, qui sacerdoti ministro, non respondet.* — Primo igitur de Christo Domino, Scotus, Quodlibeto 20, significat, oblationi hujus sacrificii, ut a Christo est, respondere quemdam peculiarem fructum ex opere operato; et aliqui addunt, ipsummet Christum propria et peculiari intentione applicare fructum illum, cui vult. Haec tamen, aut vera non sunt, aut majori indigent explicatione. Haec enim Christi oblatione dupliciter considerari potest. Primo, ut est eadem omnino cum oblatione sacerdotis, qui non offert, nisi ut est ipse Christus æquivalenter seu representative; et hoc modo verum est dictum illud; tamen fructus respondens huic Christi oblationi non est distinctus a fructu, qui respondet oblationi sacerdotis, ut sic, sicut neque oblatio distincta est; nec sacerdos et Christus sub hac consideratione sunt duo, sed unus, ad eum modum, quo Aristoteles dixit, imaginem et rem representatam esse unum terminum unius animi motus. Item in ministerio sacramentorum non est aliis effectus, qui respondet sacerdoti ministranti, et Christo per illum operanti, quamvis Christus sit, qui baptizat, qui absolvit, etc. Sic ergo in praesenti idem est fructus oblationis, ut est a Christo, et ut est a sacerdote, de quo infra dicam. Hic autem fructus non applicatur per intentionem Christi proxime et immediate, sed per intentionem ministri, cui ipse hoc commisit, ut infra dicemus. Alter potest oblatio Christi considerari, ut est in celo actualis ac personalis per proprium actum internum ipsius Christi, quomodo distincta est ab oblatione, quae fit per sacerdotem; et hoc modo, quamvis illa actio impetrativa sit, sicut et Christi oratio existentis in celo, non tamen illi respondet aliquis fructus ex opere operato. Nullus enim Theologorum hoc docuit; imo vix faciunt mentionem hujusmodi offerendi, nec Scotum existimo illud sensisse. Ratio autem est, quia illa oblatio Christi, neque nunc est de novo satisfactiva, quia non est Christus in statu satisfaciendi, ut saepe dictum est, neque etiam est applicativa

ex opere operato praecedentis satisfactionis Christi, quia secundum legem ordinariam Christus non applicat ex opere operato fructum passionis sue, nisi per sensibilia signa, qualia sunt sacramenta, et sacrificium sensibile in persona ejus oblatum; omitto privilegium Martyrii, et si quod aliud est hujusmodi. Item, quia alias pari ratione dici posset, oblationem internam, qua Christus in celo, vel in Eucharistia existens, offert et representat Deo passionem suam, esse applicativam ex opere operato meritorum et satisfactionum Christi, et pro ejus arbitrio huic, vel illi applicari, prout ipse vult; consequens autem est absurdum et ridiculum; nam, postquam Christus pro nobis plene meruit et satisfecit, applicationem illius fructus reliquit, ut ex opere operantis fieret per actus et dispositiones ipsius hominis divina gratia preventi et adjuti, ex opere autem operato per Ecclesiam et ministros suos, juxta illud: *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.* Ideo enim sacerdotes instituit, cum maxima potestate ligandi, solvendi, offerendi, etc. Nullus ergo specialis fructus ex opere operato respondet huic oblationi, ut est a Christo, qui distinctus sit a fructu, qui respondet ceteris offerentibus, et sacerdoti, et ministro ejus.

3. *Circa secundam questionem aliquorum placitum.* — *Fideles non offerentes per proprium actum, quibus nec per sacerdotis intentionem hujus sacrificii fructus applicatur, nihil ex opere operato consequuntur.* — *Objecio.* — Secundo, de Ecclesia et membris ejus quatenus sunt offerentes remotissimi, solum in habitu, et extrinseca denominatione, ut supra declaravi, multi recentiores censem, illis omnibus et singulis eorum respondere aliquam partem fructus ex opere operato, id est, consequi ex opere operato remissionem alicuius peccati per omnia et singula sacrificia, hoc solo, quod dicuntur offerre quatenus sunt membra Ecclesiae offerentis per sacerdotes, etiamsi neque ipsi ullum actum habeant circa sacrificium, nec sacerdos speciali intentione eis applicet sacrificii fructum. Ratio esse potest, quia oblatio hujus sacrificii est fructuosa ex opere operato; ergo omnis offerens, eo modo, quo offert, est particeps hujus fructus, magis tamen vel minus pro ratione et modo offerendi; sed isti omnes aliquo modo offerunt, cum omnes sint offerentes; ergo omnes participant fructum ex opere operato. Atque haec opinio sic exposita